

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 18. јун 2010. године

Предмет бр. 01/07

Радован ПАРЛИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању 18. јуна 2010. године, у присуству следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
г. Пола ЛЕМЕНСА
гђе Кристин ЧИНКИН

Уз помоћ

г. Рацеша ТАЛВАРА, извршног службеника

Након што је размотрила изнад поменућу жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године, о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 22. фебруара 2007. године и уписана је тог истог дана.

2. Жалба је прослеђена СПГС-у 19. марта 2008. године, како би му се пружила могућност да у име УНМИК-а изнесе примедбе на прихватљивост и меритум жалбе, сагласно члану 11.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 и правилу 30 Пословника Комисије. СПГС није искористио ту могућност.

3. Дана 11. априла 2008. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом.

4. СПГС је доставио примедбе на меритум жалбе 11. јуна 2009. године. Жалилац је одговорио на те примедбе 31. јула 2009. године.

II ЧИЊЕНИЦЕ

5. Жалилац наводи да је 1991. године био запослен у друштвеном предузећу “Тефик Чанга” (предузеће) са седиштем у Урошевцу. Напустио је Косово 1999. године због страха од сукоба и од тада живи у Србији као расељено лице.

6. У току процеса приватизације предузећа, у октобру 2005. године, Косовска повереничка агенција (КПА) је објавила списак од 710 запослених за које се сматрало да имају право на део прихода од приватизације предузећа. Жалилац није био на том списку. Приватизација предузећа је окончана 5. новембра 2005. године.

7. Посебна комора Врховног суда Косова (Посебна комора) примила је 2 групне жалбе и 209 појединачних жалби, међу њима и жалиочеву, против списка КПА. Укупно се жалило 417 лица. Жалба жалиоца је била уписана 21. новембра 2005. године.

8. У својој жалби Посебној комори, жалилац је навео да, иако је у том предузећу било много радника српске и других националности, на списку радника с правом на исплату није било ниједног Србина и ниједног лица неке друге националности. Жалилац тврди да је у предузећу био запослен од 1991. године, а да је 1999. године морао да напусти Косово из „добро познатих разлога”. Он мисли да је био дискриминисан, будући да његово име није на списку, иако је био запосленик предузећа. Оставио је празан одељак жалбеног обрасца у којем треба навести документа којима би потврдио чињеницу да је у предузећу радио више од три године. Уместо тога је навео да је његова радна књижица остала у предузећу. На крају, он указује Посебној комори на чињеницу да се списак свих запослених може наћи у регистрима предузећа. Уз жалбу је приложио уверење које му је 2002. године издало измештено представништво предузећа, којим се потврђује да је био у радном односу 9. јуна 1999. године, као и копију здравствене књижице.

9. Жалилац наводи да је примио позив, датиран на 24. април 2006. године, за рочиште у доказном поступку пред Посебном комором, заказано за 2. мај 2006. године. Посебна комора је од жалиоца затевала да донесе своју радну књижицу, изјаву о дискриминацији и остале доказе. У позиву се наводи да ће рочиште бити одржано и ако се жалилац не буде појавио. Жалилац се није појавио.

10. Пресудом од 15. јуна 2006. године, Посебна комора је прихватила 43 жалбе жалилаца који траже да буду укључени у списак запослених с правом на исплату, одбацила је жалбе у којима се тражи ревизија објављеног списка запослених с правом на исплату и одбацила је 146 жалби, међу којима је и жалба жалиоца у предметном случају, којима се захтева укључивање у списак запослених с правом на исплату.

11. Посебна комора је сматрала да је жалбе, уопште узев, требало испитивати у светлу члана 10 Уредбе УНМИК-а бр. 2003/13, од 9. маја 2003. године, о преносу права на коришћење непокретне имовине у друштвеној својини (у даљем тексту: Уредба 2003/13).

12. Према тој одредби, која је измењена и допуњена Уредбом бр. 2004/45 од 19. новембра 2004. године, приход од продаје деоница приватизованог друштвеног предузећа резервисан је за запосленике предузећа (члан 10.1). Износ резервисан за запосленике дели се запосленима “с правом на исплату”, односно оним запосленицима који су били регистровани као запосленици предузећа у време приватизације и који су се налазили на платном списку предузећа најмање три године (члан 10.4). Имена регистрованих запосленика стављена су на списак који је КПА установила и објавила у јавности (члан 10.3). Бивши запосленици који нису на списку могу да тврде да „би били тако регистровани и запослени да нису били изложени дискриминацији” (члан 10.4). Ти радници могу да поднесу жалбу Посебној комори сходно члану 10.6.

13. Члан 10.6 Уредбе 2003/13 предвиђа да жалбе које се односе на списак запослених с правом на исплату или на расподелу новчаних средстава разматра Посебна комора. Члан 10.6(б) односи се на доказе које бивши запосленици који захтевају да буду укључени у списак треба да поднесу Посебној комори: „Било која жалба поднета Посебној комори на основу дискриминације као разлога за искључење са списка запослених који имају право на исплату мора да буде пропраћена документованим доказом о наводној дискриминацији”.

14. У својој пресуди од 15. јуна 2006. године, Посебна комора сматра да је члан 10.6(б) Уредбе 2003/13 замењен чланом 8.1 Закона против дискриминације (Закон бр. 2004/3) којег је Скупштина Косова усвојила 19. фебруара 2004. године, а Специјални представник Генералног секретара (СПГС) прогласио 20. августа 2004. године (Уредба УНМИК-а бр. 2004/32 о проглашењу Закона против дискриминације којег је усвојила Скупштина Косова).

15. Закон против дискриминације је усвојен са циљем да спречи дискриминацију и да у пракси унапреди и примени начела једнаког поступања према свим грађанима Косова. Његове релевантне одредбе гласе:

- Члан 8:

„Терет доказивања

8.1. Кад лица која сматрају да им је учињена неправда, зато што начело једнаког поступања није било примењено у њиховом случају, предоче суду или неком другом надлежном органу чињенице на основу којих се може претпоставити да је дошло до непосредне или посредне дискриминације, тужени је дужан да докаже да није дошло до кршења начела једнаког поступања.

8.2. Став 8.1 не спречава увођење правила доказног поступка, који више користи тужиоцима. Надаље, жалилац може да доказује или брани свој случај дискриминације свим средствима, укључујући она заснована на статистичким доказима.”

- Члан 11:

„11.1. Након што ступи на снагу, овај закон има предност над свим претходним важећим законима из ове надлежности.

11.2. Одредбе законских прописа које су донете или су на снази у циљу заштите начела једнаког поступања и даље важе и треба их примењивати уколико су повољније од одредаба овог закона.”

16. Посебна комора је дошла до свог закључка у вези са важењем члана 8.1 Закона против дискриминације на основу следећег:

„Да би проверила да ли Закон против дискриминације има предност над чланом 10.6 (б) Уредбе УНМИК-а 2003/13, кад је реч о основаности доказа који се траже као потврда дискриминације, Комора је, 28. октобра 2005. године, затражила разјашњење овог питања од Специјалног представника Генералног секретара (СПГС).

Дана 11. јануара 2006. године, СПГС је одговорио потврдно. Он је, нарочито, додао следеће: „Сходно члану 11 Закона против дискриминације, члан 8 тог закона који је усвојен накнадно, има предност над чланом 10.6 (б) Уредбе УНМИК-а 2003/13.”

Начело из члана 8 Закона против дискриминације разликује се од услова везаних за материјалне доказе прописаних у члану 10.6 (б) Уредбе 2003/13.

Кад је реч о уложеним жалбама, у случају кад се жалилац не налази на списку запослених због дискриминације, члан 8.1 Закона против дискриминације јасно прописује да треба предочити чињенице на основу којих се може претпоставити да је дошло до непосредне или посредне дискриминације.”

17. Након што је утврђено који је законски пропис меродаван за терет доказивања, Посебна комора је прешла на испитивање сваке од жалби појединачно. Релевантни део пресуде за жалбу у предметном случају гласи:

„Радован Парлић потврђује да је био запослен у ДП од 1991. године и да укупно има 14 година радног искуства. Није предочио ниједну чињеницу у

вези са датумом запошљавања и није доставио изјаву о дискриминацији. Иако је био уредно позван, није одговорио на судски позив. Тужени је уложио приговор на жалбу тужиоца на основу чињенице да законски услови из члана 10.4 Уредбе 2003/12 нису испуњени да би се могло добити право на удео од 20%.

Након што је оценила доказе, Комора је закључила да жалба жалиоца није правно основана. Он није изнео чињенице на основу којих бих се могло претпоставити постојање непосредне или посредне дискриминације и не постоје чињенице које доказују да је радио у време приватизације. Жалба је одбијена јер није поткрепљена чињеницама.”

18. Жалилац је о пресуди Посебне коморе обавештен 20. октобра 2006. године.

III ЖАЛБА

19. Жалилац тврди да су неповољне одлуке КПА и Посебне коморе у његовом случају донесене без узимања у обзир свих доказа и околности случаја жалиоца као расељеног лица, што га је као последицу лишило материјалних права која проистичу из процеса приватизације. У вези с тим, он се позива на своје право на мирно уживање имовине (члан 1 Протокола бр. 1 Европске конвенције о људским правима /у даљем тексту: ЕКЉП/). Он надаље тврди да је његово право на правично суђење (члан 6.1 ЕКЉП) повређено по више основа: Посебна комора му је дала нереалан рок за достављање радне књижице и оригинала здравствене књижице, будући да је 26. априла 2006. био позван да 2. маја 2006. године присуствује расправи и поднесе доказе; Посебна комора није нашла за сходно да предузећу нареди да поднесе потребне доказе; Посебна комора није размотрила доказе које је жалилац поднео и није објаснила зашто им није придала важност. На крају, жалилац тврди да је Посебна комора занемарила посредну дискриминацију лица српске и других националности. Он наводи да није могао да настави да ради у предузећу због свог српског порекла, а последица тога је да је *де факто* био искључен из процеса приватизације. Он у вези с тим тврди да је прекршено начело недискриминације (чл. 14 ЕКЉП).

IV. ПРАВО

A. У погледу прихватљивости жалбе

20. У својим поднесцима од 11. јуна 2009. године, достављеним након што је жалба проглашена прихватљивом, СПГС је уложио приговор на прихватљивост жалбе. Према мишљењу СПГС-а, жалилац се жали на пресуду коју је Посебна комора донела 15. јуна 2006. године, а жалба је поднета Комисији 22. фебруара 2007. године. СПГС је позвао Комисију да утврди да је пресуда Посебне коморе уручена жалиоцу не више од шест месеци пре подношења његове жалбе.

21. Дописом од 12. јуна 2009. године, Секретаријат Комисије указао је СПГС-у на чињеницу да је жалилац потписао потврду о пријему пресуде 24. октобра 2006. године.

22. У допису од 30. јуна 2009. године, СПГС је изјавио да повлачи свој приговор.

Б. У погледу меритума жалбе

1. Наводна повреда права на правично суђење (чл. 6.1 ЕКЉП)

23. Жалилац наводи повреде члана 6.1 ЕКЉП, који у релевантном делу гласи:

„Приликом утврђивања својих грађанских права и обавеза ..., свако има право на правичну ... расправу у разумном временском року пред .... судом ...”

а. Аргументи пред Комисијом

24. Жалилац тврди да му је Посебна комора дала нереалан рок за достављање радне књижице и оригинала здравствене књижице, будући да је налогом од 24. априла 2006. године позван да присуствује расправи и поднесе доказе 2. маја 2006. године. Он тврди да је, према члану 9.4 (б) Уредбе УНМИК-а бр. 2002/13, од 13 јуна 2002. године, о оснивању Посебне коморе Врховног суда Косова за питања која се односе на Косовску повереничку агенцију (у даљем тексту: Уредба 2002/13), Посебна комора морала да му да „разуман рок довољан да достави документоване доказе”, али да тај услов није испуњен, и то посебно у ситуацији у којој је он расељено лице и без могућности да се врати на Косово и узме своју радну књижицу због недостатка безбедности и због своје финансијске ситуације.

25. Он даље тврди да Посебна комора није нашла за сходно да нареди предузећу да достави тражене доказе, упркос чињеници да је према члану 8.1 Закона против дискриминације тужени тај који треба да докаже да није било дискриминације. Он још тврди да Посебна комора није размотрила доказе које је он поднео и да није објаснила зашто им није придала никакав значај. Истина је да је Посебна комора напоменула да он није поднео изјаву о дискриминацији, али не постоји пропис којим се од жалиоца тражи таква изјава.

26. Кад је реч о кратком року за долазак на расправу заказану за 2. мај 2006. године, СПГС признаје да на основу члана 34.1 Административног наређења УНМИК-а бр. 2003/13, од 11. јуна 2003. године (у даљем тексту: Административно наређење 2003/13), позив за прво рочиште „мора да буде уручен странкама најкасније две седмице пре одржавања рочишта”. Законски рок од две седмице пре рочишта за уручење позива је био скраћен, као и у великом броју осталих предмета, услед обимности доказа које је требало прикупити. У сваком случају, СПГС је мишљења да ако је жалилац сматрао да је рок за подношење тражених доказа и појављивање пред Посебном комором био недовољан, могао је да поднесе

молбу за одлагање рочишта у складу с чланом 34.2 Административног наређења 2003/13. Ништа не указује да је жалилац поднео такву молбу за одлагање расправе.

27. СПГС даље наводи да је одлука Посебне коморе била донета на основу доказа које је поднео жалилац, а који су, према мишљењу Посебне коморе, били недовољни да поткрепе тврдњу да је задовољио услов у вези са годинама стажа у предузећу. Осим тога, жалилац није доставио “изјаву о дискриминацији” којом би подржао своју тврдњу да је био дискриминисан због своје српске националности и да, као резултат тога, није могао да долази на посао од 1999. године наопако. СПГС сматра да, чак и да је до дискриминације заиста дошло, она сигурно не би представљала повреду људских права коју је починила КПА или Посебна комора, већ дискриминацију која би проистицала из околности ситуације на Косову након сукоба 1999. године.

б. Оцена Комисије

1. У погледу обавештења о рочишту

28. У вези са тврдњом жалиоца да као расељено лице које живи у Србији и са ограниченом слободом кретања у периоду о којем је реч није био у могућности да прибави документацију коју је тражила Посебна комора у року који му је дат, Комисија указује на следеће одредбе Уредбе 2002/13 и Административног наређења 2003/13:

- Чланови 7, 8 и 9 Уредбе 2002/13, у верзији која је важила у време кад је вођен поступак пред Посебном комором, предвиђају следеће:

„Члан 7. Правила поступка пред Посебном комором

Специјални представник Генералног секретара објављује правила за вођење поступка пред Посебном комором издавањем административног наређења. Оваква правила пружају странки значајну могућност да пресуда о тужби буде донета на непристрасан и транспарентан начин у догледно време и у складу са нормама установљеним Европском конвенцијом о људским правима и имајући у виду општеприхваћене међународне стандарде.

Члан 8. Подношење доказа и вођење расправе

8.1. Посебна комора може да нареди било којем лицу на Косову да поднесе документа, сведочи или да на други начин достави релевантне информације неопходне за доношење пресуде о случају, у складу с правилима поступка која треба да буду објављена према члану 7.

8.2 Посебна комора може да повери прикупљање доказа и/или вођење расправе судском већу које се састоји од најмање два њена члана, од којих је један члан међународни судија. У случајевима кад

спорни износ не прелази десет хиљада евра (10.000€), Посебна комора може да повери то судији појединцу. Докази изнети пред судским већем или судијом појединцем сматраће се поднетим Посебној комори.

Члан 9. Одлуке Посебне коморе

9.1 – 9.3 (...)

9.4. Посебна комора може да донесе решење према члану 9.2 без саслушања у циљу прибављања сведочења и других доказа:

(а) Уколико је тужилац поднео тужбу за коју правно не може да буде досуђено обештећење, уз претпоставку да су наводи у поднеску тужиоца истинити; или

(б) Ако после давања странкама довољно времена да поднесу документацију, Посебна комора закључи да надаље нема стварног спора материјалних чињеница неопходних за доношење одлуке.

9.5 – 9.7 (...)

- Чланови 34 и 64 Административног наређења 2003/13, донетог сходно члану 7 Уредбе 2002/13, предвиђају следеће:

„Члан 34. Обавештење о рочишту

34.1 Странке бивају позване на прво рочиште писаним обавештењем. Обавештење садржи датум, време и место рочишта и бива достављено странкама најмање две недеље пре датума рочишта.

34.2 На захтев било које странке, председавајући судија одлаже рочиште ако странка докаже да је спречена да се појави на рочишту из важних разлога. Другој странки може да буде дата могућност да на захтев достави свој коментар. Председавајући судија одлучује о одлагању ван рочишта и таква одлука биће достављена странкама. Кад одобри захтев за одлагање, председавајући судија може да нареди да странка која је затражила одлагање плати трошкове које је узроковала другој странки или странкама.

Члан 64. Притужбе у погледу списка запослених који имају право на исплату

64.1 Поступак за притужбе поднете према члану 10.6 Уредбе УНМИК-а бр. 2003/13, од 9. маја 2003. године, о промени права коришћења имовине у друштвеној својини (притужба из члана 10.6), регулише се према овом члану. Чланови 19, 20, 22.1-22.6, 23, 32, 33 и 45-48 биће примењени на притужбе из члана 10.6.

64.2 Притужба из члана 10.6 мора да буде у писаном облику и да садржи:

- (а) Име(на) појединца или појединаца у чије име је поднета (подносилац/подносиоци притужбе);

(b) Адресе за доставу писмена подносиоцу/подносиоцима притужбе;

(c) Основе за притужбу у погледу списка запослених који имају право на исплату како га је утврдила Агенција, и/или у погледу расподеле средстава са заштићеног рачуна прописаног у члану 10.5 Уредбе УНМИК-а бр. 2003/13;

(d) Сву доказну документацију која поткрепљује притужбу из члана 10.6, укључујући, уколико се може применити, доказну документацију потребну према члану 10.5 Уредбе УНМИК-а бр. 2003/13.

64.3 – 64.5 (...)

64.6 Рочиште ће да буде одржано, осим ако подносилац притужбе писаним путем затражи да рочиште не буде одржано, а председавајући судија прихвати такав захтев. Ако рочиште буде одржано, Посебна комора обавештава написмено подносиоца/подносиоце притужбе и Агенцију о датуму рочишта.

64.7 – 64.8 (...)"

29. Комисија напомиње да за редован поступак пред Посебном комором, члан 34.1 Административног наређења 2003/13 прописује да позив за рочиште на којем ће се изводити докази треба да буде уручен најмање две седмице унапред. Међутим, из члана 64.1 тог административног наређења произлази да поменути члан 34 не важи за поступке по жалбама уложеним против списка запослених који имају право на исплату. За такве поступке није предвиђен рок за обавештавање о рочишту. Међутим, право на правично суђење подразумева да временски период од обавештења до рочишта буде довољан да жалилоцу омогући да поступи по упутствима Посебне коморе.

30. У предметном случају, списи предмета предочени Посебној комори показују да је 24. априла 2006. године судија известилац издао налог којим се жалилац позива на рочиште заказано за 2. мај 2006. године, на којем треба да поднесе своју радну књижицу, изјаву о дискриминацији и друге доказе. Овај позив је послат жалиоцу препорученим писмом 25. априла 2006. године. Доставница се није вратила Посебној комори.

31. Да би испунио захтев судије известиоца за подношење одређених доказа, жалилац је морао да обави неопходне припреме како би прибавио своју радну књижицу. Жалилац је расељено лице које живи ван Косова и нема адвоката који би га заступао пред Посебном комором. Он тврди да није могао да се врати на Косово да сам узме своју радну књижицу због недостатка безбедности и своје финансијске ситуације. СПГС овоме не противречи.

32. Нејасно је кад је жалилац у ствари примио позив. Комисија сматра да је лако могуће да га је примио након датума за који је била заказана расправа. У сваком случају, с обзиром на специфичну ситуацију жалиоца као расељеног лица којем је практично онемогућено да путује на Косово, једна седмица унапред за обавештење да је дужан да се појави пред Посебном комором и да предочи потребна документа

је неразумно кратак рок, будући да му тако кратак рок није дозволио да ваљано припреми свој случај.

33. СПГС наводи да је жалилац могао да тражи одлагање расправе. Комисија, међутим, примећује да се у налогу од 24. априла 2006. године не помиње таква могућност. Насупрот томе, изричито се наводи да ће расправа бити одржана како је планирано чак и ако се жалилац не буде појавио. Штавише, иако члан 34.2 Административног наређења 2003/13 предвиђа могућност да свака од странака може да поднесе молбу за одлагање расправе и да ће та молба бити одобрена „уколико странка покаже да је спречена да се појави на рочишту из важних разлога”, члан 34 не важи за поступке који се односе на жалбе уложене против списка запослених с правом на исплату. Стога Комисија сматра да могућност да жалилац поднесе молбу за одлагање рочишта није била реална опција у том тренутку.

34. Сходно томе, Комисија закључује да је у том погледу дошло до повреде члана 6.1 ЕКЉП.

2. У погледу разматрања предмета

35. Кад је реч о притужби да Посебна комора није узела у обзир све доказе и релевантне околности и да није наложила предузећу да достави потребне доказе, Комисија би желела да на самом почетку разјасни да она својом оценом чињеница не замењује оцену Посебне коморе. Опште је правило да су надлежни судови ти који оцењују доказе који су им предочени, као и релевантност доказа које странке желе да изнесу, а Комисија ће се једино умешати тамо где оцењивање доказа или утврђивање чињеница од стране судова може да буде побијено на основу тога што је било очигледно неразумно или на неки други начин произвољно (видети Европски суд за људска права /у даљем тексту: ЕСЉП/, *И.Ј.Л. и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 29522/95, 30056/96 и 30754/96, пресуда од 19. септембра 2000, ст. 99, *ЕКЉП*, 2000-IX). Задатак Комисије је да утврди да ли је целокупан поступак, укључујући начин на који су докази оцењени, био правичан (*ЕСЉП, Ебанкс против Уједињеног Краљевства*, бр. 36822/06, пресуда од 26. јануара 2010, ст. 74).

36. У предметном случају, списи предмета пред Посебном комором показују да у жалби примљеној 21. новембра 2005. године жалилац тврди да је био запосленик предузећа од 1991. године и да има укупно 14 година стажа. Он даље наводи да је морао да напусти територију Косова у јуну 1999. године “из добро познатих разлога” и да се привремено пресели на територију уже Србије, где се налази од тог дана, “чекајући да поново буду створени услови за безбедан и нормалан живот на Косову, где би он волео да се врати и живи у својој кући”. Жалилац наводи и да сматра да је био дискриминисан зато што његово име није стављено на објављени списак запослених с правом на исплату. У вези са доказима у прилог чињеници да је био у радном односу више од три године, он наводи да му је радна књижица остала у предузећу, а да се списак запослених у предузећу може наћи у евиденцији запослених која је вођена у његовог радној јединици. Посебна комора је одбацила жалбу због тога што жалилац није доказао да је радио у време приватизације и

узимајући у обзир да није поднео изјаву о дискриминацији, да није изнео чињенице на основу којих би могло да се претпостави постојање посредне или непосредне дискриминације.

37. Према члану 8.1 Закона против дискриминације, жалилац који није радио у предузећу у време приватизације (2005) је тај који је дужан да предочи „чињенице на основу којих се може претпоставити да је било непосредне или посредне дискриминације”, и у том случају је на КПА да побије ту претпоставку, односно да докаже да није било кршења начела једнаког поступања.

38. Пресуда Посебне коморе од 15. јуна 2006. године показује да је Посебна комора прихватила жалбе многих жалилаца иако ни они нису могли да доставе своје радне књижице. Посебна комора је у тим случајевима усвојила став да је дискриминација могла да буде резултат „настале послератне ситуације и немогућности [за жалиоца] да се врати на посао због личних безбедносних разлога” и чињенице да „име [жалиоца] није било на објављеном списку иако је [он или она] испунио/ла законске услове да се нађе на списку”. Управо су то основе на којима и жалилац у предметном случају темељи своју жалбу.

39. Изгледа да је једини разлог због којег је Посебна комора оценила да жалилац није изнео чињенице на основу којих би терет доказивања био пренесен на другу страну, како је прописано чланом 8.1 Закона против дискриминације, тај што жалилац није поднео “изјаву о дискриминацији”. Користећи овај израз, Посебна комора се јасно позива на један од докумената који је судија известилац затражио у свом налогу од 24. априла 2006. године. У вези с тим, Посебна комора је такође указала да жалилац, иако уредно позван, није одговорио на позив.

40. Комисија нарочито уочава чињеницу да и поред тога што је жалилац у својој жалби Посебној комори јасно изразио разлоге на којима заснива своју тврдњу да је био жртва дискриминације, Посебна комора није узела ту изјаву у обзир. Чини се да би Посебна комора разматрала такву тврдњу само да је она касније била формално потврђена у “изјави о дискриминацији”.

41. Уколико одлуку Посебне коморе треба тумачити у смислу да се изјава о дискриминацији једино могла узети у обзир да ју је жалилац усмено потврдио у току расправе, онда је треба подвргнути истој оној критици која је изложена у горњем тексту у вези са обавештењем о рочишту (ст. 29-34).

42. Комисија налази да Посебна комора, неузимањем у обзир изјаве коју је жалилац дао у својој изворној жалби и заснивањем своје одлуке на наводном пропусту жалиоца да поднесе тражене доказе, није пружила жалиоцу правично суђење.

43. Комисија стога закључује да је и у том погледу дошло до повреде члана 6.1 ЕКЉП.

2. Наводна повреда права на заштиту имовине (члан 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП)

44. Жалилац наводи повреду члана 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП. Прва реченица првог става тог члана гласи:

„Свако физичко и правно лице има право на мирно уживање своје имовине.”

а. Аргументи пред Комисијом

45. Жалилац тврди да КПА и Посебна комора нису прописно узели у обзир све доказе које је он поднео, нити су придали довољно важности околностима жалиоца као расељеног лица, који није био у могућности да прибави своју радну књижицу која је остала у предузећу на Косову. Као последица тога, он је био лишен материјалних права која проистичу из процеса приватизације.

46. СПГС сматра да је Посебна комора оценила да жалилац није поднео довољно доказа да поткрепи своју тврдњу да је испунио услове да се сматра запослеником који има право на исплату. Посебна комора такође сматра да жалилац није доставио “изјаву о дискриминацији” у прилог својој тврдњи да је претрпео дискриминацију. СПГС закључује да ни одлука КПА ни пресуда Посебне коморе не представљају кршење жалиоцевог права на имовину.

б. Оцена Комисије

47. Комисија примећује да се поставља питање да ли у овом случају важи члан 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП. Појам “имовина” из прве реченице првог става те одредбе има аутономно значење. Како је ЕСЉП оценио много пута, члан 1 Протокола бр. 1 важи само за постојећу имовину лица. Истина је да у одређеним околностима “легитимно очекивање” да ће “имовина” бити стечена може такође да ужива заштиту члана 1 Протокола бр. 1, под условом да у важећем закону има довољно основа за потраживање власничког интереса, на пример кад у пракси домаћих судова већ постоје решени случајеви који потврђују његово постојање (ЕСЉП /Велико веће/, *Копецки против Словачке*, бр. 44912/98, пресуда од 28. септембра 2004. Године, ст. 52, *ЕКЉП*, 2004-IX). Међутим, не може се рећи да легитимно очекивање настаје кад постоји спор у погледу исправног тумачења и примене домаћег закона и кад судови потом одбаце поднеске жалиоца (ЕСЉП /Велико веће/, *Копецки против Словачке*, претходно поменута пресуда, ст. 50; ЕСЉП, /Велико веће/, *Анхаусер-Буш Инц. против Португала*, пресуда од 11. јануара 2007, бр. 73049/01, ст. 65).

48. У предметном случају, Посебна комора је оценила да жалилац није изнео чињенице у прилог својој тврдњи да има право на део прихода од приватизације предузећа. Ово би обично требало да доведе до закључка да жалилац није имао “имовину” у смислу прве реченице првог става члана 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП.

49. Није искључено да се УНМИК ипак може сматрати одговорним за негативне последице по власничке интересе жалиоца, узроковане одлуком Посебне коморе, ако би се та одлука сматрала произвољном или очигледно неразумном (упоредити ЕСЈП, *Бешири и остали против Албаније*, бр. 7352/03, пресуда од 22. августа 2006, ст. 89). Међутим, испитивање овог питања би се у великој мери подударало са испитивањем односне жалбе према члану 6.1 ЕКЈП (ст. 35-43). Комисија је закључила да жалилац није имао правично суђење приликом разматрања његовог предмета. Сходно томе, Комисија налази да није потребно решавати питање да ли је жалилац имао имовину у смислу члана 1 Протокола бр. 1, те, према томе, није потребно износити мишљење о притужби заснованој на том члану (видети ЕСЈП, *Глод против Румуније*, бр. 41134/98, пресуда од 16. септембра 2003, ст. 46; ЕСЈП, *Албина против Румуније*, бр. 57808/00, пресуда од 28. априла 2005, ст. 43).

3. Наводна повреда права на недискриминацију (члан 14 ЕКЈП у спрези са чланом 1 Протокола бр. 1 ЕКЈП и чланом 6.1 ЕКЈП)

50. Жалилац наводи повреду члана 14 ЕКЈП, који у релевантном делу гласи:

„Уживање права и слобода утврђених овом конвенцијом обезбеђује се без дискриминације по било ком основу, као што је...национално или социјално порекло...”

Комисија ће размотрити члан 14 ЕКЈП у вези са чланом 1 Протокола бр. 1 ЕКЈП и чланом 6.1 ЕКЈП.

а. Аргументи пред Комисијом

51. Жалилац тврди да је Посебна комора у потпуности занемарила постојање посредне дискриминације лица српске националности и других мањинских етничких заједница. Ова дискриминација је опште позната чињеница која не потребује посебно доказивање. Жалилац још тврди да је морао да напусти Косово и да није могао да се врати у предузеће и настави да ради због тога што је српске националности. Да је безбедносна ситуација дозвољавала лицима српске националности и осталим мањинским етничким заједницама да остану на територији, он би се налазио на платном списку предузећа, те би, према томе, имао сва права на део прихода од приватизације предузећа. Као резултат немогућности да се врати на посао, он је *де факто* био искључен из процеса приватизације. Захтев за детаљнијим доказивањем дискриминације, на основу конкретних околности, ставља велики број угрожених мањинских заједница у веома неправедан положај.

52. Како је претходно назначено, СПГС наводи да у поступку пред Посебном комором жалилац није доставио “изјаву о дискриминацији” у прилог својој тврдњи да је био дискриминисан због своје српске националности и да због тога није могао да долази на посао од 1999. година наовамо. СПГС надаље сматра да, чак и да се ова дискриминација заиста догодила, она сигурно не би представљала повреду људских права коју је починила КПА или Посебна комора, већ

дискриминацију која би проистицала из околности насталих на Косову после сукоба 1999. године.

б. Оцена Комисије

53. Комисија подсећа да према члану 10.4 Уредбе бр. 2004/45, од 19. новембра 2004. године, бивши запосленици и поред тога што нису на списку могу да тврде „да би били тако регистровани и запослени да нису били изложени дискриминацији” (видети горњи став 12). Жалилац сматра да би Посебној комори требало да буде довољно јасно да је он због своје српске националности био приморан да напусти Косово и да, према томе, због дискриминације није радио у време приватизације предузећа. Према наводима жалиоца, Посебна комора није признала да је жалилац био дискриминисан, чиме је повредила право на недискриминацију.

54. Комисија сматра да се жалилац у суштини жали на пропуст Посебне коморе да исправи постојећу неравноправност чије су жртве били жалилац и други некадашњи запосленици српске националности.

55. Опште важеће правило, мада очигледно неутрално, може за последицу да има различито поступање према људима, нпр. на основу етничке припадности. Кад је група лица због своје етничке припадности у осетљивијем положају у односу на друга лица различитог етничког порекла, надлежни органи су обавезни да посебну пажњу обрате на специфичне потребе те одређене групе. Ова посебна пажња се захтева како у одговарајућем регулативном оквиру тако и у одлукама у конкретним случајевима (видети, у вези са положајем Рома у многим земљама централне и источне Европе, ЕСЉП /Велико веће/, *Д.Х. и остали против Републике Чешке*, бр. 57325/00, пресуда од 13. новембра 2007, ст. 181; ЕСЉП /Велико веће/, *Ориуш против Хрватске*, бр. 15766/03, пресуда од 16. марта 2010, ст. 148).

56. Комисија напомиње да према мишљењу СПГС-а, чак и да је жалилац био изложен дискриминацији, та дискриминација би проистицала из околности које су на Косову наступиле након сукоба 1999. године и које не повлаче одговорност ни УНМИК-а, у име КПА, ни Посебне коморе. Комисија сматра да овакав одговор није уместан. Чак и да је дискриминација резултат ситуације за коју УНМИК није одговоран, то не умањује његову обавезу да посебну пажњу обрати на специфичне потребе расељених бивших радника у случајевима приватизације.

57. Ипак није потребно даље испитивати жалбу на основу члана 14 ЕКЉП. Комисија напомиње да се ова жалба поново односи на начин на који је Посебна комора испитала случај. С обзиром на закључке донете у погледу члана 6.1 ЕКЉП (видети ст. 33-43), Комисија сматра да нема разлога да засебно испитује да ли је жалилац био и жртва дискриминације на основу етничког порекла, противно члану 14 ЕКЉП, у комбинацији с чланом 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП или с чланом 6.1 ЕКЉП.

V ПРЕПОРУКЕ

58. Комисија подсећа да је оценила да жалилац није уживао гаранције члана 6.1 ЕКЉП у поступку пред Посебном комором. Иако Комисија не може да нагађа исход поступка у случају да је ситуација била обрнута, она налази оправданом своју оцену да је жалилац претрпео губитак реалних могућности. Овоме треба додати нематеријалну штету коју не може довољно да надокнади сам закључак да је дошло до повреде људског права жалиоца на правично суђење (видети ЕСЉП /Велико веће/, *Пелиције и Саси против Француске*, бр. 25444/94, пресуда од 25. марта 1999, ст. 80, ЕКЉП, 1999-II; ЕСЉП, *В.Б. против Француске*, бр. 44069/98, пресуда од 2. октобра 2001, ст. 74, ЕКЉП, 2001-X).

59. Комисија сматра да УНМИК треба да додели одговарајућу накнаду жалиоцу.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- НАЛАЗИ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО ПОВРЕДЕ ЧЛАНА 6.1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ПОГЛЕДУ ОБАВЕШТЕЊА О РОЧИШТУ И ОЦЕНЕ ДОКАЗА;

- НАЛАЗИ ДА НЕМА ПОТРЕБЕ ДА ИСПИТУЈЕ ЖАЛБУ У ОДНОСУ НА ПОВРЕДУ ЧЛАНА 1 ПРОТОКОЛА БР. 1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

- НАЛАЗИ ДА НЕМА ПОТРЕБЕ ДА ИСПИТУЈЕ ЖАЛБУ У ОДНОСУ НА ПОВРЕДУ ЧЛАНА 14 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА, У СПРЕЗИ С ЧЛАНОМ 1 ПРОТОКОЛА БР. 1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА ИЛИ С ЧЛАНОМ 6.1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

- ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК ПРЕДУЗМЕ СЛЕДЕЋЕ МЕРЕ:

а. ДОДЕЛИ ОДГОВАРАЈУЋУ НАКНАДУ ЖАЛИОЦУ ЗА МАТЕРИЈАЛНУ И НЕМАТЕРИЈАЛНУ ШТЕТУ;

б. ПРЕДУЗМЕ ХИТНЕ И ДЕЛОТВОРНЕ МЕРЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ДОГАЂАЈА У ОВОМ СЛУЧАЈУ.

Раџеш ТАЛВАР
извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
председавајући